

A következő ötven év

ÍGY KÉPZELTÜK 2006 ŐSZÉN...

Eiler Emil

Mottók:

„Ketten tekintenek ki az ablakon. Az egyik a sarat látja, a másik a csillagokat. Mindketten a jövőre gondolnak. Egyik a kilátástalanságot látja, a másik a korlátlan lehetőségeket.”

*„Ma van az a holnap, amelyről tegnap annyira féltél”
(Ismeretlen szerzőktől)*

„A fejlődés megállíthatatlan, és nincs ellene orvosság”

(Neumann János)

Globalizálódó világunkban – az információs társadalom keretei között – a nyomdaipar jelenét és távolabbi jövőjét is döntően a modern elméleti fizika, a biológia, a számítástechnika és informatika, az egész világ közreműködésével végzett több évtizedre áthúzódó – alkalmazott kutatásainak az eredményei határozzák meg. A labilis, társadalmi feszültségekkel, gazdasági válságokkal és háborúkkal terhelt mai világunkban – amelyben azt sem lehet tudni, hogy a következő órában mi történik majd – ezek jelentik azt a biztos fogódzót, ami alapján kisebb-nagyobb biztonsággal lehet felvázolni egy műszaki, tudományos és technológiai jövőt, amelynek hazai nyomdaiparunk és szaklapunk – a Magyar Grafika is – a szereplője. A meghökkentő jövőképet felvázoló cikkünk tehát nem fikció, nem a szabadjára engedett képzelet szülötte, hanem a tudomány és az ipar eddigi eredményeire alapozott, ma beláthatónak tűnő időtartamra vonatkozó becslés.

Jubileumi kötetünk megjelenése időszakában a környezet, amelyben élünk és dolgozunk, a következők szerint jellemezhető. A műszaki és tudományos fejlődés következtében a kreativitásunkat, feladatmegoldó képességünket és lehetőségeinket is – tárgyi tudásunkon kívül – nagymértékben a rendelkezésünkre álló eszközök fejlettsége és az határozza meg, hogy képesek vagyunk-e a külvilág szinte kezelhetetlenül óriásira duzzadt infor-

mációömegeből a részünkre szólót elérni, szakmailag megérteni. Aki nem, az a társadalmat megosztó nyelvi és digitális szakadék, a digitális és idegen nyelvi analfabétizmus miatt, a perifériára sodródhat. Kialakulhat egy kétebességű Európa, kétebességű – szaknyelvi és digitálisan megosztott – Magyarország és megosztott ipar. Szerencsére a felelősen gondolkodó többség már felfogta, hogy a világméretű tudásversenyben mindenki saját felelősségére marad le, és nem várhatunk arra, hogy a kedvünkért a világ megtanul majd magyarul.

Az idő lerövidült, a ritmus felgyorsult, az információ azonnal megszerezhető. A tér (a távolság) is összezsugorodott, a világ globális faluvá tört, amelyben csökkent a távolság elválasztó szerepe, és amelyben az eseményekről – a digitális technikának köszönhetően – szinte a történet pillanatában értesülhetünk. Jellemző tünetté vált az állandó időhiány és készenlét érzete, a határidő szorítása és a rohanás kényszere. A korlátokkal teli való világ mellett létrejött egy szinte korlátoktól mentes virtuális világ, amelyben a tárgyak, emberek, események, a feldolgozásra váró nyomdai eredetű csak digitális jelek formájában, kézzel nem érinthetően léteznek.

A fejlődés üteme felgyorsult, naponta jelennek meg új tudományos eredmények. Az emberiség összes eddigi találmányának a több mint négyötödét az utóbbi két évtizedben találták fel. Számos olyan új felfedezés van, amelyek alapvetően határozzák meg majd az információhordozó fényt használó nyomdaipar jövőbeni technológiáit is. Induljunk innen.

A nyomdaipar műszaki jövőjét hosszú távon meghatározó tudományos eredmények

A tudománynak számos olyan, már bizonyított eredménye van, amelyek ipari alkalmazására – ma még – nem került sor. (Ezekben a magyar fizikusok most is élenjárnak!) Nagyon izgalmasak, mert széles körű bevezetésük legalább akkora változást

okoz majd a mi iparunkban is, mint annak idején a számítógép, a miniatürizálás, a tranzistor és a lézer megjelenése.

Ilyen például az *új fény* is, ami azt jelenti, hogy a fényről eddig tanultakat – beleértve annak 300 000 kilométer/sec. sebességét is – átmenetileg elfelejt-
hetjük! Ugyanez a helyzet az optikával kapcsolatban is. Bebizonyosodott, hogy a fénysebesség megváltoztatható, akár a gyalogló tempójára csökkenthető, de meg is állítható. Jogos feltételezés, hogy minden olyan technológiai műveletet, amelyben a fénynek szerepe van, újra lehet gondolni. Más módszerek alkalmazására, a maitól eltérő fényvezető és optikai eszközök használatára, nagyságrendekkel nagyobb felbontásokra számíthatunk.

Új szakterület a *nanotechnológia* is. Ma már alig akad olyan, az általunk használt alap- és segédanyag, amely ne tartalmazna ennek a technológiának az alkalmazásával létrehozott komponenseket. Az eljárás az atomi és molekuláris méretekben történő anyagmegmunkálást tesz lehetővé, ami a közvetlen maratású nyomóforma előállítás terén új megoldásokat, a lézereshez és az ionmaratáshoz hasonló közvetlen *nanomegmunkálást* jelent. Ez ma még nem ismert tulajdonságokkal rendelkező nyomóformák előállítását teszi lehetővé. Az új eljárás nanométeres mérettartományú gépei már bevonultak a gyakorlatba. Várható az egyelőre még laboratóriumi keretek között alkalmazott *nanolitográfia* és *nanonyomtatás* ipari alkalmazása is.

Valószínűsíthető eddig nem ismert színek megjelenése, a nyomatokon a mai színes fényképekét messze meghaladó színgazdagság elérhetősége. Új anyagok megjelenése is várható, köztük az erdők védelme és az energiatakarékosság érdekében a cellulózhelyettesítőké.

A közvetlen környezetük megfigyelésére, az anyagok mechanikai, fizikai, kémiai állapotának, egy vagy több jellemzőjének és a megvilágítási viszonyoknak a jeleit érzékelő, feldolgozó és a rádióhullámok segítségével jelentéstételre képes, beavatkozást, intézkedést is kezdeményező ún. *intelligens (funkcionális) anyagok* két csoportja vár a jelenleginél szélesebb körű alkalmazásra. Az élő rendszerekhez hasonló aktív kapcsolatú, fizikai, kémiai, biológiai vagy mágneses memóriával rendelkező, a környezethez alkalmazkodni képes intelligens anyagok egyik csoportjába azok tartoznak, amelyekkel a címke-, csomagolóanyag-ipar és a rádiófrekvenciás (RFID) technika alkalmazása, az ún. *intelligens diagnosztikus címkék és csomagolóanyagok* területén már találkozhatunk. A másik csoport-

ba azok az intelligens anyagok tartoznak, amelyek a megváltozásukhoz szükséges információkat elektronikus, digitális jelek formájában a számítógéptől kapják. E téren is sok meglepetést tartogat számunkra a tudomány.

A *fotonika* – az optika és a kvantummechanika határán fejlődő új tudományág – szintén sok meglepetést nyújt az információfeldolgozás területén.

A *fotonikus kristályokra* a szelektív, csak meghatározott színű (hullámhosszúságú) fényáteresztése és -visszaverése a jellemző. Az ilyen anyagokból készül *fotonikus festékek és nyomótinták* megjelenése alapvető változásokot idéz majd elő az automatikus színbontás és képvisszaadás területén. (A tengeri állatok és egyes lepkefajok szárnyának irizáló színeit a fotonikus kristályok okozzák.)

A lelkesítő eredmények mellett terhelően jelentkeznek az emberiség létét, a fenntartható fejlődést is veszélyeztető gondok: a jövő energiaellátásának biztosítása, az alternatív energiaforrások megtalálása, a környezet fenntarthatósága, amelyek megoldásáról ma még nincs megnyugtató információknk.

A virtuális, digitális kapacitások és erőforrások jobb kihasználása érdekében megteremtődik a lehetősége a távoli számítógépek összekapcsolásával létrehozott, kontinenseket átívelő, ún. *GRID-technológiák*, az együttműködést szervező, ún. *feladat-ütemező (bróker) rendszerek* és szolgáltatások megvalósításának a lehetősége. Ebben a rendszerben – a többprocesszoros számítástechnikai kapacitás felhasználásakor – a felhasználó azt sem tudja, hogy adott pillanatban a saját számítógépe éppen kinek a gépét és hol használja. Az új típusú lehetőségek az ipari felhasználása a nyomdaipart is közvetlenül érinti majd.

A határok digitális átjárhatóságával megteremtődött a kibernetikai bűnözés széles körű terjedésének a lehetősége. Az elektronikus, hálózatos kommunikáció, a hálózatban utazó digitális adatok védelme szükségesé teszi a tervezett, szervezett védekezés technológiáinak globális fejlesztését is. Új adatmentési, adatvédelmi rendszerek és eszközök alkalmazására kerül sor. A *globális megbízhatósági és biztonsági rendszerek* jelentős többletköltséget jelentenek majd a felhasználóknak.

Általánossá válik a *humán biografikus adatok rögzítése* is. A személyazonossági dokumentum *mindent* rögzít: az íriszdiagnosztikai, ujjlenyomati és a genetikus információkat is, beleértve a korábbi és a várható újabb betegségek felsorolását, és biztosítja a kártyatulajdonos nyomon követhetősé-

gét is. Az ilyen dokumentumok előállítás, hamisíthatatlanságának biztosítása komoly felkészültséget és feladatokat jelent majd a kártyákat előállító ipar számára. Ehhez az eszközök: a nanokód, a láthatatlan, háromdimenziós, elektronikus, mágneses és színekódok, a fogyasztási és nyomdatermékekbe bedolgozható porszerű vagy folyékony RFID-indikátorok, a felismerő és jelző molekulák, az intelligens festékek és lakkok.

Az információs társadalomnak a digitalizáción, a különféle tartalomszolgáltató médiák konvergenciáján és a *több médiát átölelő digitális tartalomkezelés*en alapul az ún. *keresztmédiakiadás* eljárása (*Cross Media Publishing, CMP*) – a kezdeti megtorpanása után – végül általánosan alkalmazott technológiává válik. A digitális eszközökkel és módszerekkel létrehozott *egyetlen és közös előeredeti (premedia)* lesz az alapja az egyazon digitális tartalom többféle médiaformátumban történő megjelenítésének a bármely hálózatosan küldött, az interneten vagy bármely más hálózaton (html-formában) továbbított, sugárzott, nyomtatott, vetített, a konzerv- (CD, DVD, VHS) – és multimédiákba építve közrebocsátott vizuális szöveg- és képinformációnak. Ezek zavartalan együttműködését, a digitális tartalom és a megjelenítési forma összhangját, a karakterek és szimbólumok azonosítását és a színkezelés eredményességét az ún. *szemantikai alapú tudás és tartalomrendszerek*, továbbá a felismerő/megismerő, *kognitív vizuális rendszerek* biztosítják majd. Ezek teszik lehetővé a számítógépes rendszereket tartalmazó interaktív eszközök, termelő berendezések és gépek *beszéddel történő irányítását* is.

A *hálózatba szőtt szervezetek és vállalatok* fogalma is új. A kutatási program célkitűzése: a virtuális ügyintézés és kereskedelem (az elektronikus, internetes, más néven online boltok, áruházak létrejötte), az elektronikus közigazgatás és kormányzás, a készpénzforgalom nélküli gazdaság megvalósítása. Ez a folyamat már most a szemünk előtt zajlik, és a nem is távoli jövőben, kötelezővé teszi minden adminisztratív jellegű intéznievalónk számítógépes intézését.

A látványosság társadalmában ma a *vizuális érzékelés* korszakát éljük. A computer által generált képek, a számítógéppel segített grafika, a virtuális nyomdaipari eredeti, a hálózatokon utazó vizuális információ, a számítógépes gyártás- és virtuális gyártmánytervezés máris megszokottá vált. Társadalmi igény van a háromdimenziós, mozgásélményt is adó animációs, holografikus nyomtat-

ványok gyártására is. A kibernetika és a digitalizáció e téren is további gyökeres változásokat hoz. Ehhez meg kell tanulnunk a valóságos és a virtuális világ közötti *átjárást*, de elkerülve azokat a valós veszélyeket, amelyek a virtuális világban várnak ránk.

A számítástechnika, informatika: a jövő szervezetei, hardverei és szoftverei terén is sok jelentős változás várható. Jelentős szerepet kap például a szoftverfejlesztésben a *mikrobiológia* is. Várható a *fotoszintézis-akkumulátorok*, a *biokompatibilis chip-ek (biochipek)*, a *nanotranzisztorok*, a kémiai energia forgómozgássá történő átalakítása elvén működő *bionano-motorok* és a *nanoméretű számítógépek*, amelyekben valamely atomfizikai mennyiség változása veszi át az igen/nem (0/1) kapcsoló szerepét. Megjelennek az élő idegsejtek működését modellező neuron-áramkörökkel működő ún. *neuron számítógépek* is. A *kvantumszámítógépek* szintén alaposan megváltoztatják majd az életünket és a munkánkat.

Tovább folytatódik a számítástechnikai eszközök miniatürizálása. Az előny nemcsak a kisebb súly- és helyigény, hanem a kisebb energia- és -hűtésigény, a kis mérettel együtt járó megbízhatóság-növekedés is. Új eszközeinket az *öngyógyítás* és az *átmeneti helyettesítés* képességével is felruhazzák, ami azt jelenti, hogy valamely alkatrész meghibásodása esetén vagy funkciókieséskor – az önjavítás időtartamára – átmenetileg egy másik alkatrész veszi át a kiesett funkció vagy feladat ellátását.

A számítástechnikai, informatikai eszközöket és berendezéseket több funkció párhuzamos ellátására tervezik meg. Megoldják – a ma még önálló egységnek tekinthető – olyan eszközeink közötti oda-vissza történő egyszerű *átjárhatóságot*, mint a TV, a közeli és távoli PC, a termelőeszközök (pl. a nyomógépek), a hálózati és mobil telefonkészülékek, a digitális fényképezőgép, a DVD és VHS lejátszó készülékek stb. Ezek interaktívvá válnak, és – egymással is – tudnak majd kommunikálni.

Új típusú kijelzők és képernyőtípusok jelennek meg az iparban is. Köztük például a szemüveghez hasonló ún. *szemközeli*ek (*near-to-eye* típusúak). A virtuális technika alkalmazói már használnak ilyeneket. A nanotechnológia e téren is meglepetéseket hoz a *gigantméretű*, a *hajlékony*, *papírszerű*, *darabolható képernyő* és *kijelző* megoldásaival.

Alkalmazásra kerülnek a termékekbe beépített, meghatározott feladatok ellátására képes mikrochip+szoftver-kombinációk. A beágyazott PostScript (*Encapsulated PostScript, EPS*) például ön-

álló egységként használható PostScript állományformátum lesz, a vele létrehozott kép pedig valamely alkalmazás (DTP, PostScript) kimenetébe lesz beépíthető. Feltéve, ha a PostScript időközben nem szenderül jobblétre, amire szintén esély van!

Széles körű alkalmazásra kerül a típusesetekben önálló döntésekre is képes, mindentudó *Internet-2* is.

A *digitális jogosultságkezelés* a mostani, kezdeti botrányos szerencsétlenkedései után, végül mégis betölti majd az interneten megjelenő adatok védelmének és törvényes felhasználásának a lehetőségeit.

Az *oktatás, szakoktatás és szakképzés* terén is továbbbi nagy változások várhatóak. Az oktatás megterülő humán erőforrás beruházás. A nyomdaipar már most erőteljesen tapasztalható digitális és szaknyelvi megosztottsága ellen egyedül a várható változásokra felkészítő szakoktatás és szakképzés nyújt majd védelmet. A világ – elegendő anyagi források hiányában – egyre inkább az egyénre hárítja a tudás megszerzésének feladatát. A megszerzett tudás hamar elavul, folyamatosan felújítandóvá válik, és aki lemarad, az egyre kevésbé érti meg a saját szakmájának a szaklapjában megjelenő cikkeket is! Ez ellen csak a folyamatos tudás-karbantartás, a távoktatás igénybevétele, a globális összekötőnyelv – az angol – legalább fordításszintű elsajátítása, az élethosszig tartó tanulás, a gyakori újraképzés nyújt védelmet!

A hazai nyomdaipar előtt is álló feladat olyan rugalmas infrastruktúra kialakítása, amely a nyomdászok számára elérhetővé teszi a szervezett távönképzést. Óriási a felelőssége a szaklapjainknak is, mert elsősorban ezek feladata a folyton változó tudásanyag folyamatos közvetítése, a digitális írni- és olvasnitudás és -műveltség megszerzésének az elősegítése!

Alkalmazásba kerülnek az EU által koordinált *tudás- és interfész-technológiák*. Ezek a hardvereket és interfészeket összekötő olyan érintkezési pontok (*több módusú, multimodális interfészek*) lesznek, amelyek az információáramlási folyamatban biztosítani képesek majd a különféle szoftverek, programok közötti egyszerű átjárást és a többnyelvű együttműködést. Helyes válaszokat adnak a különféle intelligens kártyák érzékelőinek (a szenzorok) jeleire is.

Erőteljesebbé válnak a globalizációs hatások. Társadalmi és gazdasági téren továbbra is nagy felfordulások várhatóak. A háborúk – a társadalmak elégedetlensége, visszafojtott gyűlölete miatt, és mert ezek a nagyhatalmak számára jó üzletet jelentenek – állandósulnak.

Még hosszú időn át zavartalanul folytatódik a globalizáció megállíthatatlannak tűnő folyamata is, amelyre a kormányok és nemzeti érdekek hátrébe szorulása a jellemző. Erősödik a nemzetállamok önállóságvesztési folyamatán alapuló globalizációs függőség. A multinacionális vállalatok felvásárolják a kisebb cégeket, a földeket, erdőket, logikusnak tűnő rendeletekkel ellehetetlenítik az exportlehetőségeket, egységesítik a forgalomban lévő áruk választékát és minőségét. Fúziók valósulnak meg, és felfalják, bekebelezik, felvásárolják egymást is. Ennek eredményeképpen óriási tőkeerővel és kutatási potenciállal rendelkező *vállalatbirodalmak* jönnek létre. Ezek diktálják a politikai és a világgazdasági folyamatokat. Segítik a tőkeszegény, kis gyártókapacitású és fejlesztési lehetőségekkel nem rendelkező államok és cégek mielőbbi eladósodását és csődbe jutási folyamatait. Kizárólag piacszerzési célból – felvásárolják, majd rövid időn belül megszüntetik az eladósított országbeli csődbe jutott vállalatok gyártókapacitásait. Ennek a folyamatnak az egymással profit-ellenérdekeltségben lévő vállalatok erősödő harca vet véget. Felmerül a kapitalista rendszer kibékíthetetlen belső ellentmondásain alapuló alkalmatlanságának a gondolata is. Tökéletesen működik az a tőke, a szolgáltatások, a munkaerő, az információ, a bűn és az erőszak világméretű áramlása. Minden a pillanatnyi profitért történik, ez szentesíti a szervezett rablógazdálkodást is. Terjed a munkakihelyezés, amelynek az alapelve: mindent ott és akkor megrendelni, ahol leghamarabb, legolcsóbban és még éppen elfogadható minőségben vállalják el. Világviszonylatban egyre gyakrabban kérdőjelezzük meg a demokrácia hasznát és létjogosultságát. Tanulmányok, könyvek jelennek meg a demokrácia világméretű csődjéről. Jobb híján egyelőre ezek maradnak. A nemzetgazdaságokat éltető kis- és középvállalkozások közül csak a több lábbon állók, a nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezők és a már egyesülésekbe tömörültek képesek túlélni a kialakult válságot. A helyi ismeretekkel rendelkező jó szakemberek külföldre csábítását felkészült nemzetközi fejedelmek szervezik. Ennek érdekében igyekeznek globálisan egységesíteni az oktatási, szakképzési tematikákat.

Ehhez jó alapot szolgáltatnak a globálisan egységesített technológiai és termékminőség-előírások. Az idegen nyelvtudású jó szakemberek esélye megnő.

Átrendeződnek a gazdasági, hatalmi erőviszonyok. Amerikát e téren a feltörekvő kelet-ázsiai országok szorítják ki.

A felsorolt műszaki és tudományos eredmények erőteljesen hatnak a nyomdaiparra is, a következők szerint:

- ◆ Minden szabályozást az új típusú számítástechnikai eszközök veszik át.
- ◆ A szigorú geometrikus rendbe foglalt pontrács-rendszereket kiszorítja a fotográfiai rendszerek felbontóképességét meghaladó véletlenszerű képelem-eloszlás.
- ◆ Már tapasztalható jelek szerint, jön az ívnyomó eljárások reneszánsza.
- ◆ Az ipar termékszerkezete átalakul: a nyomtatványmennyiség megoszlása, a becslések szerint, várhatóan 30-40%-os, az elektronikus médiumoké pedig 60-70% körüli lesz.
- ◆ Jelentősen csökken kieső idő, az energiafelhasználás és a hulladék.
- ◆ A termelő-, minőségbiztosító, ellenőrző és értékesítő tevékenység ügyintézését az *automatikus digitális menedzsmentinformációs* és a *média adatállomány kezelő* rendszerek veszik át.
- ◆ Előnyben részesülnek a nyomóformát (sablon) nem igénylő nyomtatóeljárások.
- ◆ Új típusú nyomathordozók jelennek meg. Használják a nagy energiájú, három különböző levilágító sugárhatásra érzékeny és elszínesedő felületű, oszlopban egyszerre levilágítható és kidolgozást nem igénylő nyomathordozókat is.
- ◆ Átmenetileg folytatódhat a példányszámok további csökkenése. Globalizációs hatások és a többnyelvűség viszont példányszámnövelő hatást fejtenek ki.
- ◆ A meghatározott feladat ellátására tervezett nyomógépet a nyomat-előállításon kívül a több-eljárású (hibrid), változóadat-nyomtatásra alkalmas és az utófeldolgozást, egyes kötészeti jellegű funkciókat, terméksomagolást és címkézést is elvégezni képes *nyomtatványgyártó gépek* váltják fel.
- ◆ **A szép könyv megmarad, és továbbra is örömet okoz a mives termék tapintása, forgatása, a lapok zizegése, sok esetben még a tartalma is. Marad a technológia, csak az automatizáltság nőhet. A cérnafűzés, a gömbölyített gerinc, az oromszegés, a mives keménytábla ott lesz ezen túl is. Az már kérdés, lesz-e benne egyáltalán cellulóz. Az egyszerűbb könyvnek kinéző termék belső oldalán lehet majd egy monitor, amely kijelzi, megjeleníti, esetleg filmként lejátssza a tartalmat, lehet tehát bámulni a képernyőjét. Reméljük, ezt már nem nevezik majd könyvnek.**
- ◆ A technikai fejlődés a jelenleginél komplexebb,

bonyolultabb felépítésű nyomtatványok előállítását teszi lehetővé.

- ◆ A nyomdaipar erősödő dilemmájává válik, hogy a műszaki fejlődés hatására megmaradjon-e *iparnak*, vagy az *aki-bírja-marja* kapitalista rendszerben egy közösségi összetartozás nélküli, egymás kíméletlen versenytársaiként létező önálló üzemek halmazából álljon-e.
- ◆ Az üzemek iparszerűen gyártják majd a nyomtatott áramkört mikroelemeket és hálózatokat, DVD, VHS, CD és egyéb információkonzerv termékeket, beleértve a hangoskönyveket is.

A digitális korszak után...

Mértékadó jövőkutató szervezetek meggyőződése szerint, a cikkünkben ismertetett alapvetően új műszaki megoldások – előre meg nem jósolható időpontban – véget vetnek majd a digitális korszaknak, és azt valami más váltja fel. Számba vehető egyik lehetőség például a *biokompatibilis chip*eken és *emlékező molekulákon* alapuló, a jelenlegitől eltérő megoldás.

A jövő kockázatai

Az ismertetett virtuális, információtechnológiai, nanotechnológiai eljárások számunkra is óriási társadalmi, műszaki és gazdasági lehetőségeket rejtenek magukban, ugyanakkor veszélyeket is hordoznak. A jövőt – a kockázataival együtt – vállalni kell!

Például úgy, ahogyan Gábor Dénes tanácsolja számunkra: „Ha nem ismerhetjük a jövőt, akkor alkossuk meg!”

Üzenet az Utódoknak!

Ha majd már nem lesznek az élők sorában mindazok, akik a Magyar Grafikát létrehozták, szeretettel nevelték, a felnőttkorba segítették, és akik ennek a jubileumi kötetnek az összeállításában is részt vettek, akkor szeressék, odaadón ápolják majd ők is az akkorra már matuzsálemi kort megért utódlapunkat, és segítsék át még az azután következő ötven évbe is. Neveljék szakmaszerepre és nyomdászontudatra az olvasóikat. Úgy, mint a mi csapatunk tette az előző ötven év folyamán! Tanuljanak tőlünk, mint ahogyan mi is sokat tanultunk a megbecsülést, tiszteletet érdemlő kitűnő elődeinktől, akikről a jubileumi kötetben olvashatnak.